

Med hensyn til omfanget af påbudsadgangen i forslaget til § 40 set i forhold til den nugældende § 72 i miljøbeskyttelsesloven, skal det bemærkes, at det er hensigten, at forslaget til § 40 skal have et indhold, der svarer til den nugældende bestemmelse i miljøbeskyttelseslovens 72. Hvis Højesteret omgør den ovenfor omtalte Østre Landsrets dom af 12. december 1997, vil de to bestemmelser imidlertid have et forskelligt indhold, idet forskellen vil afhænge af det nærmere indhold i Højesterets-dommen. Endvidere skal det bemærkes, at forslaget til § 40 i modsætning til miljøbeskyttelseslovens § 72 ikke omfatter de tilfælde, der fremover omfattes af forslagens § 48 vedrørende påbud til ejere af olietanke med et rumindhold under 6000 l. Set i forhold til miljøbeskyttelseslovens § 72, som fortolket af Østre Landsret ved dommen af 12. december 1997, indebærer forslaget til § 40 endvidere en indsnævring i forhold til påbudsadgangen overfor ikke-erhvervs-mæssige forurenere, jf. nedenfor.

Med hensyn til lovforslagets § 40, stk. 2, jf. § 41, stk. 3, nr. 2, skal det således bemærkes, at denne bestemmelse indebærer en indskrænkning i forhold til gældende ret med hensyn til myndighedernes adgang til at meddele undersøgelsespåbud - såfremt Højesteret tiltræder den af Østre Landsret afsagte dom vedrørende miljøbeskyttelseslovens § 72. Indskrænkningen i adgangen til at meddele undersøgelsespåbud ligger i givet fald i, at undersøgelsespåbud til den personkreds, der er omfattet af forslaget § 40, stk. 2, jf. § 41, stk. 3, nr. 2, efter nærværende forslag forudsætter uforsvarlig adfærd eller en adfærd, der er omfattet af strengere ansvarsregler ifølge anden lovgivning, mens påbudet - i det omfang personkredsen er sammenfaldende med miljøbeskyttelseslovens § 72 - efter det, der på baggrund af Østre Landsrets dom må opfattes som gældende ret, kan meddeles på objektivi grundlag, det vil sige, uanset om adressaten har handlet uforsvarligt. Som anført i de almindelige bemærkninger afsnit 3 vil bestemmelsen på dette punkt have tilbagevirkende kraft.

Til § 41

Bestemmelsen, der alene omfatter forureninger, der sker efter lovens ikrafttræden, giver i stk. 1 myndighederne adgang til at meddele påbud til forurenere om oprydninger eller andre afværgeforanstaltninger mod jordforurening. Det er op til myndigheden at godtgøre, hvorvidt en forurening er sket før eller efter lovens ikrafttræden. Bestemmelsen i § 42, indeholder en særlig bestemmelse om forureninger, der er sket såvel før som efter dette tidspunkt. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 42.

Med bestemmelsen om, at påbud kan meddeles, uanset hvordan forureningen er sket, fastslås det, at påbud ikke er betinget af, at myndighederne kan påvise en ansvarspådragende adfærd hos påbudsadressaten. Med bestemmelsen foreslås indført et ubetinget forurenereansvar, uden normering af erstatningsretlige principper, jf. afsnit 3 i de almindelige bemærkninger.

Der foreslås dog undtagelser for de i lovteksten nævnte force majeure tilfælde. Hærværkstilfælde og brand er imidlertid omfattet af det ubetingede ansvar. Dette betyder, at der kan udstedes oprydningspåbud til alle typer af virksomheder, uanset om de er optaget på listen over aktiviteter, der er omfattet af miljøerstatningsloven. Ejeren af virksomheden vil således komme til at betale for genopretning af miljøet i de tilfælde, hvor der begås hærværk på virksomheden, selvom ejeren ikke kan bebrejdes noget.

Bestemmelsen indeholder en hjemmel til at påbyde forurenere at genoprette tilstanden i overensstemmelse med det fastlagte princip i lovforslagets § 1, stk. 2, nr. 5. Dette princip gælder ligeledes i miljøbeskyttelsesloven.

Genopretning skal ses i forhold til den forurenede grunds tilstand, før forureningshændelsen indtraf. Intentionen er således, at forureningen fjernes svarende til situationen, før forureningshændelsen indtraf. Det betyder, at oprydningen kan have større omfang end den offentlige oprydning efter lovforslagets kapitel 3, hvor oprydningen sker i forhold til den aktuelle arealanvendelse og hvor en forurening, som ikke p.t. udgør en risiko, kan efterlades.

Adgangen til at udstede påbud efter § 41 skal administreres i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige principper og grundsætninger, herunder proportionalitetsprincippet. Myndigheden skal således f.eks. være opmærksom på, at der er proportionalitet mellem omfanget og udgiften til den påbudte oprydning og omfanget og arten af den forurening og den forureningsfare, der konkret tilsigtes fjernet. Hvis afværgeren af miljøproblemet eller risikoen kan foretages lige godt ved flere metoder, skal den billigste vælges.

For at der kan gives et påbud om oprydning, skal der være en miljø- eller sundhedsmæssig begrundelse for foranstaltningen. Ved en forurening, som ikke er særlig mobil, og som ligger dybt nede i jorden, må det vurderes, hvorvidt forureningen nu eller i fremtiden vil kunne udgøre noget problem.

Et påbud kan for eksempel gå ud på at fjerne forureningen ved at grave den forurenede jord op og rense, deponere eller genanvende denne andetsteds, eller at foretage en rensning på stedet. Et påbud kan ligeledes